

I

**BUNA-CREDINȚĂ ÎN DREPTUL
PRIVAT**

Rolul bunei-credințe ca supapă de siguranță în materie contractuală

---

*Ceea ce a mai fost, aceea va mai fi, și ceea ce s-a întâmplat
se va mai petrece, căci nu este nimic nou sub soare.*

*Dacă este vreun lucru despre care să se spună: „Iată ceva nou!”,
aceasta a fost în vremurile străvechi, de dinaintea noastră.*

.....
*Că unde este multă înțelepciune, este și multă amărăciune,
și cel ce își înmulțește știința își sporește suferința.*

Ecclesiastul 1:9-1:10, 1:18

asist. dr. Marius FLOARE

*Facultatea de Drept din cadrul Universității Babeș Bolyai
din Cluj-Napoca*

Rezumat

Prevederile legale care fac referire la buna-credință în contracte în codificările moderne din Franța, România și Germania sunt asemănătoare, dar impactul acestora asupra vieții juridice a fost unul radical diferit. Pentru a explica aceste diferențe de abordare, premisa de la care pornim este că acest concept de bună-credință în contracte reprezintă una dintre „supapele de siguranță” prin care valorile morale actuale ale societății pătrund în contracte, cu scopul de a asigura utilitatea acestora atât pentru indivizii implicați, cât și pentru societate în ansamblu, răspunzând așteptărilor rezonabile și maximizând utilitatea economică. Acele sisteme de drept moderne care aveau și alte „supape de siguranță”, sau unde presiunea economică și socială pentru utilizarea acestei „supape” a bunei-credințe nu s-a manifestat cu suficientă forță, nu au utilizat-o cu aceeași amploare și la fel de devreme în evoluția istorică a dreptului.

Evoluția abordării juridice a bunei-credințe contractuale pe parcursul ultimelor milenii este marcată de o interacțiune permanentă între drept și morala socială sau de inspirație religioasă care se infiltrează în acesta. Rigoarea și rigiditatea conceptelor pur juridice cedează, până la urmă, în fața presiunilor sociale. Normele juridice reprezintă de multe ori o imagine statică a viziunii sociale de la momentul edictării lor și de aceea este nevoie de concepte generale fluide, cum este buna-credință, care funcționează ca o veritabilă „supapă de siguranță”

ce permite racordarea dreptului contractual la evoluția moravurilor și a necesităților economico-sociale.

Cuvinte-cheie: *loialitate, bună-credință, supapă de siguranță, funcții, echitate, impreviziune*

Abstract

The statutory provisions that mention good faith and fair dealing in the modern civil codes in France, Romania and Germany are similar but their consequences on legal matters has been radically different. In order to explain these different approaches, we infer that good faith and fair dealing is a “safety valve” that allows the contemporary societal moral values to penetrate the field of contracts, in order to ensure their continual usefulness, both for the individuals involved and society as a whole, answering their reasonable expectations and maximizing their economic gain. Those modern civil law systems that had enjoyed other safety valves, or where the economic or social pressures to use this good faith “valve” were not strong enough, have used it less frequently and later in the historical evolution of law.

The evolution of the legal approach to good faith and fair dealing during the last millennia is grounded in the permanent interaction between the law and the social or religiously inspired morals that seep inside. The rigour and rigidity of purely legal concepts always crumbles in the end to social pressures. Legal norms are frequently just a fixed image of the social view at the time of their enactment and that is the reason why we need fluid general concepts, like good faith and fair dealing, that work as a “safety valve” which allows the connection of contract law to the evolution of the mores and the social-economic necessities.

Keywords: *fair dealing, good faith, safety valve, functions, equity, frustration*

Prevederile legale care fac referire la buna-credință în contracte în codificările moderne din Franța (Codul civil napoleonean din 1804)¹,

---

¹ Convențiile legal formate trebuie executate cu bună-credință [art. 1134 alin. (3) C. civ. francez, forma valabilă până în 2016]. Convențiile obligă nu doar la ceea ce prevăd expres, ci la toate urmările pe care echitatea, obiceiul sau legea le dau obligației după natura sa (art. 1135 C. civ. francez, forma valabilă până în 2016).

România (Codul civil din 1864)¹ și Germania (BGB din 1896)² sunt destul de asemănătoare, dar impactul acestora asupra vieții juridice a fost unul radical diferit. Pentru a explica aceste diferențe de abordare, premisa de la care pornim este că acest concept de bună-credință în contracte reprezintă una dintre „supapele de siguranță” prin care valorile morale actuale ale societății pătrund în contracte, cu scopul de a asigura utilitatea acestora atât pentru indivizii implicați, cât și pentru societate în ansamblu, răspunzând așteptărilor rezonabile și maximizând utilitatea economică. Acele sisteme de drept moderne care aveau și alte „supape de siguranță”, sau unde presiunea economică și socială pentru utilizarea acestei „supape” a bunei-credințe nu s-a manifestat cu suficientă forță, nu au utilizat-o cu aceeași amploare și la fel de devreme în evoluția istorică a dreptului.

Conținutul noțiunii de bună-credință este definit în literatura de specialitate prin însușirea mai mult sau mai puțin amănunțită a paletei de îndatoriri sau obligații de care sunt ținute părțile: loialitate, cooperare, toleranță, coerență, răbdare, sinceritate, onestitate și perseverență³. Evoluția abordării juridice a bunei-credințe contractuale pe parcursul ultimelor milenii este marcată de o interacțiune permanentă între drept și morala socială sau de inspirație religioasă care se infiltrează în acesta. Rigoarea și rigiditatea conceptelor pur juridice cedează până la urmă în fața presiunilor sociale. Normele juridice reprezintă de multe ori o imagine statică a viziunii sociale de la momentul edictării lor și de aceea este nevoie de concepte generale fluide, cum este buna-credință, care funcționează ca și o veritabilă „supapă de siguranță” ce permite racordarea dreptului contractual la evoluția moravurilor și a necesităților economico-sociale.

Buna-credință în contracte este un concept cu un rol de „supapă de siguranță”, care complinește carențele inevitabile ale sistemului legislativ, uneori prea abstract și întotdeauna și în mod inevitabil incomplet

---

¹ Convențiile trebuie executate cu bună-credință. Ele obligă nu numai la ceea ce este expres într-însele, dar la toate urmările, ce echitatea, obiceiul sau legea dă obligației, după natura sa (art. 970 C. civ. român 1864).

² Debitorul are îndatorirea să își execute obligația conform exigențelor bunei-credințe, ținând cont de uzanțele încetățenite (art. 242 BGB) – traducerea noastră după versiunea în limba engleză a Codului civil german, disponibilă la https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_bgb/german_civil_code.pdf.

³ P. Ancel, *Les sanctions du manquement à la bonne foi contractuelle en droit français à la lumière du droit québécois*, în *Revue Juridique Thémis* (Québec), vol. 45, nr. 1/2011, p. 92.

prin raportare la varietatea disputelor din dreptul privat, care completează toate contractele, pe care analiza economică a dreptului le-a „stigmatizat” ca fiind inevitabil neacoperitoare pentru toate situațiile posibile din viața reală, care atenuează conflictele, mai ales atunci când soluțiile legale sau contractuale *ad litteram* vin într-o coliziune violentă cu nevoia de echitate a societății, buna-credință fiind numită „picătura de ulei social”¹ care asigură funcționarea sistemului de drept privat și adaptarea acestuia la noile provocări.

Orice regulă care concretizează principiul vag și flexibil al buneicredințe într-o normă specifică va tinde, în timp, să capete autonomie față de buna-credință și să se separe de aceasta. O regulă specifică dezvoltată pe baza principiului buneicredințe, pentru a obliga o parte să ia în calcul interesele celeilalte părți, va trebui la un moment dat să fie corectată pe baza principiului general al buneicredințe, impunându-i la rândul său celei de-a doua părți, ale cărei interese au fost luate în considerare, să aibă la rândul său grijă de interesele legitime ale primei părți. Într-o perspectivă istorică, buna-credință a avut ca rol inițial să oblige părțile la executare în baza unor contracte informale, chiar dacă nu exista o contra-prestație, să dea prioritate înțelesului dat de părți termenilor contractuali asupra înțelesului lor literal și apoi chiar să dea prioritate echității substanțiale față de înțelesul dat de părți contractului².

În literatura de specialitate au fost identificate până la patru funcții ale buneicredințe în contracte: funcția interpretativă, funcția completatoare, funcția limitativă/corectivă/moderatoare (abuzul de drept) și funcția adaptativă (impredizibilitatea). Primele trei funcții identificate corespund perfect funcțiilor dreptului pretorian raportat la *ius civile* din definiția clasică a lui Papinian³, astfel că, pe bună dreptate, s-a pus întrebarea retorică dacă acestea sunt funcții ale buneicredințe propriu-zise sau sunt funcțiile judecătorului⁴.

---

¹ M. Auer, *The Structure of Good Faith: A Comparative Study of Good Faith Arguments*, 2006, p. 25, disponibil la http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=945594, descărcat în 2013.

² M.E. Storme, *Good Faith and the Contents of Contracts in European Private Law*, în *Electronic Journal of Comparative Law*, vol. 7.1 din martie 2003, pp. 3-4, disponibil la <https://www.ejcl.org/71/abs71-1.html>, ultima consultare în ianuarie 2019.

³ „*Ius praetorium est, quod praetores introduxerunt adiuvandi vel supplendi vel corrigendi iuris civilis gratia propter utilitatem publicam*” – *Digeste* 1,1,7.

⁴ M.W. Hesselink, *The New European Private Law: Essays on the Future of Private Law in Europe*, The Hague, London, Boston, Kluwer Law International, 2002, p. 201.